

Jost, Henryk

"Jego hutnicza mość", Jerzy Sikora, Katowice 1970 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/4, 838

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tekst tego źródła wraz z tłumaczeniem polskim i dwa wstępne rozdziały prof. Biskupa: *Opis źródła i sposób jego publikacji* oraz *Ogólna charakterystyka treści i znaczenie „Locationes”* (wraz ze streszczeniami w językach: angielskim, francuskim, niemieckim i rosyjskim). W pierwszym z nich wydawca m.in. kreśli historię naukowych zainteresowań tym ciekawym materiałem źródłowym dotyczącym życia i działalności wielkiego astronoma. Pierwszym badaczem, który zwrócił uwagę na te jego zapiski, był Franz Hipler, który w 400 rocznicę urodzin Kopernika, a więc w 1873 r., wyzyskał je przy sporządzaniu tzw. *Regestra Copernicana* — krótkiego zestawienia danych biograficznych Kopernika, zaczerpniętych z archiwaliów fromborskich.

Z. Br.

Jerzy Sikora: *Jego hutnicza mość*. Katowice 1970 Wydawnictwo „Śląsk” ss. 146, ilustr.

Józef Osiński, znakomity znawca hutnictwa polskiego z III połowy XVIII w. został przypomniany przez J. Sikorę w przystępnej, zbeletryzowanej formie. Książkę poświęcono przede wszystkim dziejom powstania *Opisania polskich żelaza fabryk*. Wydana w niewielkim nakładzie zaledwie 3281 egzemplarzy, książeczka przeznaczona jest w głównej mierze dla starszej młodzieży, ale czytać ją może niemal każdy.

Postać Osińskiego zasługuje na przypomnienie, niewielka bowiem tylko liczba osób (głównie związanych z hutnictwem i interesujących się jego historią) zna imię i dzieło tego fizyka i zasłużonego historyka polskiego hutnictwa. Szerszym natomiast kręgom naszego społeczeństwa postać jest praktycznie nieznaną.

Jak wiadomo, *Opisanie polskich żelaza fabryk* jest pracą oryginalną, opartą nie tylko na własnych wydaniach i dociekaniach, lecz także na wynikach ankiety, rozszesnanej do polskich właścicieli hut. Opracowanie takie było nowością także i w skali światowej (choćażby tylko ze względu na kolorowane ilustracje rud). Książka Sikory zawiera mnóstwo cytatów, które autor wplótł umiejętnie w tekst, osiągając w ten sposób znaczny autentyzm postaci Osińskiego.

Książka wyposażona jest w 111 ilustracji. M.in. jest tu portret Stanisława Małachowskiego, choć wspomniano o nim tylko raz. Nie ma natomiast podobizny Jacka Małachowskiego, jednej z ważniejszych postaci, jego staraniem wydano bowiem *Opisanie* w 1782 r.

Układ graficzny książki jest czytelny i przejrzysty. Całość zakończona jest niewielką biografią Osińskiego oraz krótkim omówieniem jego innych najważniejszych prac. Również na końcu umieszczono przypisy.

Praca Osińskiego o polskim hutnictwie żelaza stanowi niewątpliwie wielkie osiągnięcie literatury technicznej okresu oświecenia. Z dużym zatem zadowoleniem powitać należy przypomnienie i spopularyzowanie niemal zapomnianego dziś jej autora.

Henryk Jost

Zofia Drapella: *Zdobnictwo okrętów*. Gdańsk 1969 Wydawnictwo Morskie ss. 166, ilustr.

W nrze 3/1965 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” (s. 429) odnotowana została broszura Z. Drapellowej *Zdobnictwo okrętowe. Szkice*. W 1969 r. ukazało się obszerniejsze opracowanie tego tematu, bogato ilustrowane: w tekście jest tu 228 ilustracji, na wkładkach 13 ilustracji kolorowych. We wstępie autorka pisze: „W dziejach kultury powszechnej sztuka zdobienia okrętów stanowi zwarty cykl rozwojowy